

Handläggare
Ulf Mohlander
Telefon: 08-508 288 30

Till
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
2016-11-15 p.16

VINNWATER – kompetenscentrum för dagvatten

Ansökan till Vinnovas Kompetenscentrumprogram

Förvaltningens förslag till beslut

1. Godkänna att förvaltningen deltar som partner i Luleå Tekniska Universitets ansökan VINNWATER till steg 2 i Vinnovas Kompetenscentrumprogram
2. Ta fram det lokala åtgärdsprogrammet för Riddarfjärden inom ramen för VINNWATER om ansökan vinner.
3. Uppdra till miljöförvaltningen att i samråd med fastighetskontoret undersöka möjligheterna till att inrätta ett informationsutrymme för VINNWATER i nära anslutning till Stadshuset och Riddarfjärden om ansökan vinner.
4. Justera ärendet omedelbart
5. Översända nämndens beslut till Luleå Tekniska Universitet, VA-Teknik

Gunnar Söderholm
Förvaltningschef

Maria Svanholm
Enhetschef

Sammanfattning

Bakgrund

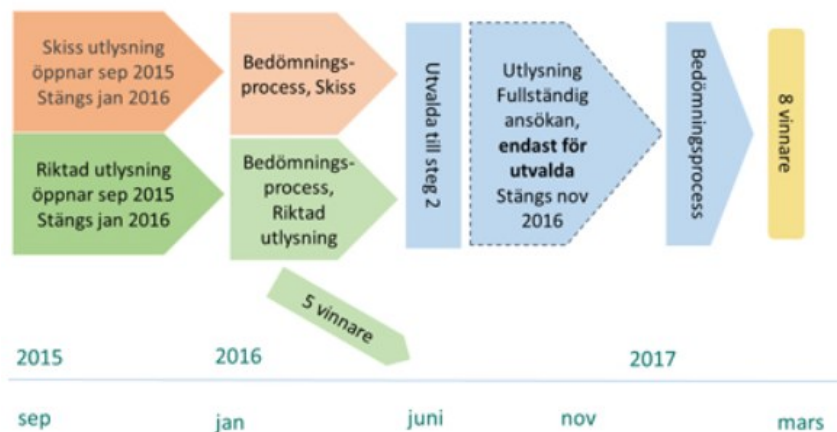
Vinnova startade hösten 2015 det nya Kompetenscentrumprogrammet med syfte att skapa nya internationellt konkurrenskraftiga centrum för behovsmotiverad excellent forskning. Programmet ska leda till aktiv samverkan mellan universitet, forskningsinstitut, företag och offentliga aktörer som arbetar inom forskningsområden som är viktiga för Sveriges konkurrenskraft. Denna samverkan ska leda till ny kunskap som kan användas i bland annat produkt- och processutveckling. Den ska

[Nivå 1]
[Nivå 2]

[Besöksadress]
[Postadress]
[Postnr] [Ort]
Telefon [Telefon]
Växel [Växel]
Fax [Fax]
e-postadress
[hemsida]

också ge nya nätverk så att företag får tillgång till kompetenser som svarar mot deras behov. De kompetenscentrum som beviljas inom programmet ska ha potential att skapa varaktiga strukturer och nätverk som attraherar fortsatt intresse, både nationellt och internationellt.

Första utlysningen inom Vinnovas Kompetenscentrumprogram bestod av två erbjudanden, där ett var en riktad utlysning till redan Vinnova-finansierade centrum och den andra en utlysning öppen för alla. Den öppna utlysningen sker i två steg- 1) skiss och 2) fullständig ansökan. Bedömningsprocesserna för de två utlysningarna har skett parallellt (se bild nedan).

VA-teknik vid Luleå tekniska Universitet (LTU) lämnande i januari 2016 in en skiss till steg 1 om ett Kompetenscentrum för dagvatten, VINNWATER, där miljöförvaltningen och Stockholm Vatten ingår som partners. Andra partners är NCC, Tyréns, Aarsleff rörteknik, Järven Ecotech, Luleå stad, StormTac och Rent Dagvatten AB. Eventuellt tillkommer nya partners i den fullständiga ansökan till steg 2.

I juni beslutade Vinnova att VINNWATER, som en av 20 skisser, gått vidare till steg 2, dvs. att lämna in en fullständig ansökan. Totalt hade 120 ansökningar inkommit till steg 1. Ansökan till steg 2 ska vara inlämnad senast den 29 november. Av de 20 ansökningarna kommer 8 vinnare att utses och få anslag i 5 år med möjlighet till en förlängning på ytterligare fem år.

VA-teknik vid Luleå Tekniska Universitet är en av landets främsta forskargrupper inom dagvattenområdet. Gruppen leds av professor Maria Viklander och för närvarande består den av 9 seniora forskare, 3 adjungerade professorer, en post doc samt en koordinator och 16 doktorander. Forskningen bygger på nära samverkan mellan samhälle, näringsliv och universitet.

En workshop med de olika parterna hölls i Stockholm i september 2016 med målet att förbättra ansökan utifrån de synpunkter som Vinnova kommit med på ansökan i steg 1.

Ärendets beredning

Ansökan till Vinnova ska vara inlämnad senast den 29 november. För att LTU ska hinna ta del av beslutet om stadens deltagande i VINN WATER bör nämndens beslut justeras omedelbart.

Ärendet

VINN WATERS vision är att utveckla banbrytande ny kunskap inom dagvattenområdet med lösningar som minimerar föroreningstranporten till recipienterna och samtidigt minimerar risken för översvämningar i urbana områden. Dessutom ska möjligheterna till användande av dagvattnet i nya tillämpningar fångas upp.

Strategin för att nå visionen är att sammanföra partners från alla berörda delar av samhället t.ex. forskare, myndigheter, tillverkare av olika typer av dagvattenanläggningar och rörsystem, konsulter, konstruktörer, projektörer och de som svarar för underhåll och uppföljning.

På lång sikt ska VINN WATER bidra till nya metoder och teknologier som kan ersätta existerande dagvattensystem med nya mer hållbara sådana. Parallellt med detta, och på kortare sikt, kommer nya kompletterande lösningar för att förbättra existerande dagvattensystem att tas fram.

Det övergripande målet för forskningsaktiviteterna är att producera excellent forskning. Den ska i första hand skapa värde för alla VINN WATERS partners i linje med visionen för projektet men också komma hela samhället till del genom att erbjuda kunskap som generellt kan förbättra dagvattenhanteringen på ett bättre sätt än med dagens system.

Budgeten för VINN WATER ligger på 108 Mkr för de första fem åren varav Vinnova bidrar med en tredjedel, LTU med en tredjedel och näringsliv/kommuner med en tredjedel, se tabell 1. Efter det femte året sker en ny utlysning där det finns möjlighet till att få forskningsbidrag i ytterligare fem år.

Table 1. Distribution of budget between Vinnova, LTU and Industry sector

	Year 1	Year 2-5	Year 6-8	Year 9-10
Vinnova	4	8	10	5
LTU	4	8	10	5
Industry/public sector.	4	8	10	5
Total	12	24	30	15

Stadens, miljöförvaltningens och Stockholm Vattens, bidrag till budgeten utgörs av ”In-kind” dvs. att staden bidrar med arbetstid m m som följer av deltagandet i projektet. Stadens åtagande för år 1 är 1,5 Mkr och för åren 2-5, 3 Mkr per år inom ordinarie budget. Miljöförvaltningen och Stockholm Vatten står för hälften vardera.

För mer information om VINNWATER, se bilaga 1.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Miljöförvaltningen och Stockholm Vatten blev hösten 2015 kontaktade av LTU med en förfrågan om intresse för att vara partner i VINNWATER. Eftersom inriktningen på VINNWATER i stora drag stämmer överens med stadens nya dagvattenstrategi och handlingsplan för god vattenstatus lämnades ett positivt svar från både miljöförvaltningen och Stockholm Vatten.

VINNWATERs vision och strategi ligger helt i linje med den nya dagvattenstrategin och med handlingsplanen för god vattenstatus. De tre första målen i dagvattenstrategin; 1) Förbättrad vattenkvalitet i stadens vatten, 2) Robust och klimatanpassad dagvattenhantering och 3) Resurs- och värdeskapande för staden, omfattas av visionen, och dagvattenstrategins mål 4) Miljömässigt och kostnadseffektivt genomförande ligger väl i linje med VINNWATERs strategi.

I september 2016 hölls en workshop i Stockholm med representanter från deltagande partners med målet att stärka ansökan på de punkter Vinnova ansåg den borde förbättras. Framförallt framförde Vinnova att beskrivningen av implementeringen behövde förbättras, dvs. att ansökan till steg 2 bättre skulle beskriva hur medverkande partners skulle skapa varaktiga strukturer och nätverk som attraherar fortsatt intresse, både nationellt och internationellt.

Från stadens sida föreslogs att samtliga partners skulle engageras i ett ”case”, dvs. i ett projekt som skulle ge goda möjligheter att sätta gruppen på prov när det gäller samarbete och utmaningar. Att ta fram det lokala åtgärdsprogrammet för Riddarfjärden inom ramen för VINNWATER blev ett resultat av diskussionen. Riddarfjärden har ett relativt litet primärt tillrinningsområde som i stora delar är tätbebyggt och hårdgjort och med få möjligheter till utrymmeskrävande dagvattenanläggningar. Riddarfjärdens ekologiska status är måttlig och den kemiska statusen är ej god. Vattenmyndighetens förslag till miljökvalitetsnorm för kommande förvaltningscykel är; ”god ekologisk status 2021” samt ”god kemisk ytvattenstatus” med tidsundantag för TBT, antracen och bly till 2027. Utmaningarna när det gäller innovation i reningsteknik och fördröjning av avrinningen är stora på grund av det tätbebyggda avrinningsområdet och behovet av nya väl fungerande lösningar i befintlig urban miljö är

nödvändiga för möjligheten att nå god vattenstatus. Detta gäller generellt i tätbebyggda stadsmiljöer.

Frågan om staden dessutom kan erbjuda ett centralt beläget informationsutrymme för VINNWATER i anslutning till Riddarfjärden väcktes också.

I det pågående Vinnova-finansierade projektet C/O City, där miljöförvaltningen är partner ingår Rålambshovsparken, en del av Riddarfjärdens tillrinningsområde, som en av pilotstudierna för hur naturens ekosystemtjänster kan nyttjas för klimatanpassning, i detta fall för hantering av skyfall. Principlösningar för fördröjning och ytlig avledning av dagvatten i parken kommer att tas fram. Projektet C/O City avslutas under 2017.

Stockholms Stad är dessutom genom miljöförvaltningen projektpart i det delvis Vinnova-finansierade projektet iWater, som ingår som delprojekt i Digital Demo Stockholm. Syftet med iWater är undersöka möjligheterna att använda digitala sensorer för att mäta och följa upp förändringar i vattenkvalitet i realtid. iWater har erhållit finansiering från Vinnova motsvarande 1,5 miljoner och samordningsmöjligheterna mellan iWater och VINNWATER är goda.

Förvaltningen ser också att finns goda samordningsmöjligheter med utveckling av det Vattencentrum som staden skall stödja KTH att etablera.

Förvaltningen ser ett flertal fördelar med att staden deltar i VINNWATER. Staden kommer att kunna:

- bygga varaktiga nätverk med Sveriges främsta forskningsgrupp på dagvattenområdet och med företag som har spetskunskap inom dagvattenhantering
- få möjlighet att ta del av innovativ teknik på dagvattenområdet från ledande företag
- vara involverad i forskning och uppföljning av olika metoder för att klimatanpassa och rena avrinningen från tätbebyggd urban miljö och få erfarenhet av deras effektivitet
- ta fram och genomföra det lokala åtgärdsprogrammet för Riddarfjärden i en kreativ miljö och i ett sammanhang som borgar för innovativa dagvattenlösningar.
- Skapa samordningsvinster mellan VINNWATER och de Vinnova-finansierade projekten iWater och C/O city.

Bilagor

1. Ansökan till Vinnova – steg 1